

OSVĚDČENÝ POMOCNÍK PŘI BOLESTECH HLAVY

KOMENTÁŘ PRŮZKUMU LÉKÁRNÍCI DOPORUČUJÍ 2011

ODBORNÁ REDAKCE EDUKAFARM

Zřejmě bychom nenašli člověka, který se nesetkal s bolestmi hlavy. Naopak, spíše existují lidé, pro které je bolest hlavy až příliš častým nevídaným společníkem.

I když mluvit paušálně o bolesti hlavy jako o klinické jednotce bez rozlišování původu není odborně zcela opodstatněné, z hlediska každodenní lékárenské praxe se jedná o jeden z nejčastěji řešených problémů. Používány jsou zejména paracetamol a nesteroidní antirevmatika/antiflogistika, která jsou na trhu k dispozici samotná nebo v různých kombinacích, a jako originální přípravky nebo generika.

Paleta možností pro řešení akutních bolestí hlavy je proto velmi pestrá, podle průzkumu *Lékařníci doporučují 2011* jsou však nejčastěji v lékárnách doporučované léčivé přípravky obsahující **ibuprofen**.

Protože věnovat se základním terapeutickým charakteristikám ibuprofenu na stránkách farmiNews by bylo nošením dříví do lesa, zajímavější může být připomenout si, jak dnes taková samozřejmost jako ibuprofen vlastně vznikla... Právě teď k tomu máme navíc zvláštní důvod - v prosinci 2011 uplynulo přesně 50 let od objevu tohoto léčiva.

50 LET IBUPROFENU

Ibuprofen vznikl v laboratořích společnosti Boots v anglickém Nottinghamu v rámci hledání vhodných alternativ pro léčbu revmatoidní artritidy. Jedinými dostupnými léčivy byly v té době salicyláty ve vysokých dávkách, fenylbutazon a kortikosteroidy - tedy všechno látky vyznačující se poměrně značnými nežádoucími účinky. Od roku 1953 doktor (nyní profesor) Stewart Adams se svým malým týmem hledal látku s podobným antiflogistickým působením jako kyselina acetylsalicylová, ovšem s příznivějším bezpečnostním profilem. I když podmínky byly tenkrát velmi skromné - laboratoř umístěná provizorně na verandě rodinného domu, později rozšířená o kuchyň a spižírnu - zahrnoval výzkum více než 600 potenciálně využitelných fenoxalkanových kyselin, ze kterých byly do klinických zkoušek vybrány 3 nadějně látky. Zatímco první kandidát vyvolával ihned poměrně prudkou kožní vyrážku, druhý kandidát označený jako **ibufenak** se dostal na krátkou dobu i do klinické praxe. Nejlepší poměr účinnosti a bezpečnosti byl však prokázán právě u třetí látky - ibuprofenu.

Po řadě extenzivních klinických zkoušek byl ibuprofen v roce 1969 schválen ve Velké Británii pro léčbu revmatoidní artritidy a v roce 1974 i v USA. Společnost Boots v Nottinghamu velmi rychle naplnila roční výrobní kapacitu 2000 tun a ibuprofen v růžovém provedení začal své tažení světem. Na počátečních klinických studiích ibuprofenu v léčbě revmatoidní artritidy se významným způsobem v 70. letech podílela i československá revmatologie, zejména profesor Karel Trnavský. Díky celosvětové spolupráci řady revmatologů se ibuprofen velmi rychle v 70. a 80. letech rozšířil do klinické praxe.

Zatímco v letech 1983, resp. 1984 byl ibuprofen ve Velké Británii a USA díky velmi dobré účinnosti a relativní bezpečnosti uvolněn do volného prodeje, v tehdejší Československu byl silně „protekcíním“ zbožím dováženým oficiálně za devizové rezervy z licencované výroby v Jugoslávii nebo pašovaným ze západní Evropy.

ČESKÝ IBUPROFEN

V průběhu 80. let 20. století pak byla ve spolupráci Vysoké školy chemicko-technologické a Spolany Neratovice vypracována laboratorní a později i provozní metoda syntézy ibuprofenu. V přibližně stejné době byla zahájena výroba léčivého přípravku s ibuprofenem v závodě v Dolních Měcholupech, kde je produkován dodnes. V současnosti je vedle tradičního růžového ibuprofenu na trhu také jeho inovativní forma - ibuprofen lysinát, který má ještě rychlejší nástup účinku. Navíc je portfolio rozšířeno o topické lékové formy s ibuprofenem (krém, gel), příp. o krém v kombinaci s heparinoidem.

Závěrem je třeba si připomenout, že všechny ibuprofeny disponují stejným mechanismem účinku, ať už se jedná o originál nebo generikum. U českých lékárníků však ve zmiňovaném průzkumu „na celé čáře“ zvítězil právě růžový ibuprofen vyráběný v Čechách.

Profesor Stewart Adams, objevitel ibuprofenu. Navzdory vysokému věku (92 let) stále vitální a aktivní. Aktuální rozhovor s ním si můžete poslechnout v archivu britského rozhlasu (<http://www.bbc.co.uk/programmes/p00ml6hr>).